

Напрямні української Лемківщини.

(Релігійно: КАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ. — Культурно: ОСВІТНЯ ПРАЦЯ. — Суспільно: ПІДНЕСЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЖИТТЯ).

Перед народними діячами Лемківщини стоїть до виконання потрійне завдання, а це обов'язок релігійної, культурно-освітньої й економічної праці для українського народу на Лемківщині.

Перше завдання тяжить у першій черзі на наших українських духовників на Лемківщині, котрі — мимо тяжких, духово-моральних і матеріальних обставин — його з самопожертвою виконують. Іде тут головню про те, щоб розбудити, задержати і скріпити піру й релігію в народі, і його справжню, на здорових, моральних засадах сперту, християнську побожність, яка у шляхотничавала б та убагородничавала б усі ділянки так приватного, як і родинного, як теж і суспільного життя народу. В НАРОДІ ТРЕБА — ПОПРИ ЗАСАДНИЦІ, РЕЛІГІОНО-МОРАЛЬНІ ОСНОВИ — ВИРОБИТИ ТЕЖ СВДОМЕ ПРИВ'ЯЗАННЯ ДО СВОЄЇ РІДНОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛ. ЦЕРКВИ, ЯК ТАКОЇ, ЩО Є ЖИВИМ, НЕРОЗРИВНИМ ЧЛЕНОМ ЦІЛОЇ, ХРИСТОВОЇ ЦЕРКВИ, ТА ЗБЕРІГАЄ ЙОМУ ВІРУ, ОБР'ЯД І НАРОДНІСТЬ ЙОГО БАТЬКІВ.

Одначе сили самого Духовенства, — серед нинішніх загально, а на Лемківщині спеціально змінених обставин — не вистарчають, ЙОМУ МУСЯТЬ ПОСПИТИТИ З ПОМІЧНОЮ І СВІТСЬКОЮ ДІЯЧІ, КОТРІ, ЯК ВСЮДИ, ТАК САМО І НА ЛЕМКІВЩИНІ, ПОВИННІ — В РАМЦЯХ КАТОЛИЦЬКОЇ АКЦІЇ — СТАНУТИ ДО ПОМОЧИ МІСЦЕВОМУ УКРАЇНСЬКОМУ КЛЕРОВІ В ЙОГО ВАЖКІЙ ПРАЦІ НАД РЕЛІГІЙНО-МОРАЛЬНИМ ВИХОВАННЯМ І ВІДРОДЖЕННЯМ НАРОДУ. Вправді покликаний до цього з уряду провід не дає ніякої, найменшої ініціативи в цьому напрямі, одначе НАШІ СВІТСЬКІ, ЛЕМКІВСЬКІ ДІЯЧІ ПОВИННІ ВЗОРУВАТИСЯ НА НАШИХ ПРОЧИХ, ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНИХ ЦЕНТРАХ У ГАЛИЦЬКИХ ПРОВІНЦІ, та своїм

добрим словом, взнесим, християнським приміром, католицькою пресою й порадою поспити з помічю своїому українському Духовенству в його апостольській праці для народу. Це буде також Католицька Акція наших світських діячів, котра, хочби Риманів звісім про це не думав і цього собі не бажав, може принести не мало користі так для навернення наших православних братів на Лемківщині, до українсько-католическої Церкви, як теж і для припинення та викорочення безбожницько-комуністичної агітації, що шириться теж і в наших лемківських околицях і селах.

Другою ділянкою спільних зусиль так духовних, як і світських наших діячів на Лемківщині є ПРАЦЯ НАД-РОЗБУДЖЕННЯМ, ПОГЛИБЛЕННЯМ, ТА РОЗБУДОВОЮ НАШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ, НАЦІОНАЛЬНОЇ СВДОМОСТІ, ТА ОСВІТИ Й КУЛЬТУРИ НА ЛЕМКІВЩИНІ. Розуміється, що йде тут про річ позитивну, позитивну, похвальну й дозволена — і то дозволена так з огляду на морально-церковні, як і з огляду на обов'язуючі, цивільні приписи й закони. А праця ця повинна обіймати так молоді, як і доросліх. І так:

ДЛЯ ДОРОСЛИХ ТРЕБА ЗАКЛАДАТИ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТНІ“ всюди там, де їх ще нема, а у активішевати їх там, де вони вже існують, одначе не проявляють якоїсь більшої діяльності й праці. Всі члени таких читальень повинні точно брати участь у сходах, зібраних, нарадах, та у всіх статутних працях читальень, повинні правильно вилучувати членські вкладки, та читати здорову, національну пресу, передилучавану через читальню.

Дальше!.. ДЛЯ МОЛОДІ ТРЕБА ЗАКЛАДАТИ КРУЖКИ РІДНОЇ ШКОЛИ, в яких шкільна молодь побирала би науку зі своїх, через шкільну владу апробованих, українських букварів і підручників. Впро-

чим самі родичі повинні такі українські книжки й підручники для своїх дітей закупити. Тоді й впровадження етимології на устрою, а троханівщини в школах нічо нам не пошкодить.

ВКІНЦІ ДЛЯ МАЛИХ ДІТЕЙ ТРЕБА НА ЛЕМКІВЩИНІ ЗАКЛАДАТИ СВОЇ УКРАЇНСЬКІ ЗАХОРОНКИ ТА УРЯДЖУВАТИ ДІТЯЧИ САДКИ, ПРОВАДЖЕНІ ВІДПОВІДНИМИ, КВАЛІФІКОВАНИМИ УКРАЇНСЬКИМИ СИЛАМИ.

Третьою ділянкою змагань за відродження й піднесення нашої української Лемківщини має бути ПРАЦЯ НА ЕКОНОМІЧНОМУ ПОЛІ. Вона дасть спроможність нашому, українському Лемкові дивнитися з. стану матеріальної бідноти й зубожіння, та піднятися на рівень кращих умов матеріального посідання й буття. До матеріально-піднесення Лемківщини послужать свої власні, укр., економічні організації й установи. Тут належать перш за все кооперативні товариства, котрих станиці, проваджені своїми власними, фаховими людьми, повинні півстати у кожному лемківському селі. Вони берегтиуть нашого українського Лемка перед визомом з боку чужих, ворожих елементів.

Відак для рентгового збуту молочарських виробів та для піднесення скотарського господарства в горах належить по наших лемківських селах ЗАКЛАДАТИ МОЛОЧАРНІ, ТА ТВОРИТИ МОЛОЧАРСЬКІ СПІЛКИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД „МАСЛОСОЮЗУ“ У ЛЬВОВІ. Так само для зраціоналізування й урентговнення рільного господарства на Лемківщині треба закласти в селах Кружки, а по містах Філії „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ — так, щоб нашим, лемківським газдам дати знання й можливість використати якслід послани ним ґрунти, пасовиська й неужитки, та навчити їх раціональної, лісової го-

(Докінчення на 3. сторінці).

сподарки. Рациональна, до найвищих вимог примієна управа наших гірських ґрунтів на Лемківщині є тим кінечніш, що вони, з приводу здержання закордонної, а особливо заморської еміґрації, з приводу браку заробітків у краю, та по причині сталого приросту населення — підпадають шораз більшому розрідженню, а мимо цього мусять творити найголовніше джерело існування й кінечного життя в наших горах.

Дальшим засобом до піднесення масткової доходности наших українських господарів на Лемківщині є також САДІВНИЦТВО й ПЧЛЬНИЦТВО. Кожний селянин повинен собі це вважати за свою господарську повинність заложити собі свій власний сад, та провадити пасіку, щоби тим способом створити собі потужну підору для розвитку свого господарства.

Впрочім далося би тут говорити ще багато більше й про дальші форми так реліґійного, як і культурно-освітнього, як теж і економічного життя наших Лемків, однак вже з сказаного бачимо, що на українській Лемківщині лежить розлоге і вдачне поле до праці. Чужі, неприхильні нам сили й елементи стараються завалити це поле ріжними колодами, а це безбожництвом, свєрідими „місійними“ експериментами, партійною ненавистю, устроєнями, безпросвітністю, темнотою, етномологіями, троханієюною й гризною, а зате ми, українці, наповні його задалегіть хєсенною й позитивною, легальною, реліґійно національною й економічною працею для нашого українського народу на Лемківщині.

Іван Петражинський
з Оншоду.

„Народна Торговля“
в сяноці
поручає

членам, кооперативам
і приватним купцям
споживчі й кольоніяльні товари,
насіння господарських рослин
і трав.

✿ ДАР ПРОСВІТИ ✿

Товариство „Просвіта“ одержало дозвіл від всіх трьох Воєвідств (Львів, Тернопіль і Станіславів) на переведення прилюдної збірки „Дару Просвіти“ в днях від 3—16. лютого ц. р. Призначені Виділами Філії Збірники по одержанню збіроквих лист і аґітміцій живі й гідно переведуть збірку в означеному часі, а зібрані пожертви вшлють негайно до Т-ва „Просвіта“. Зокрема Читальні та решта українських установ повинні зложити від себе на „Дар Просвіти“ гідну їх назви пожертву „Просвіта“ у своїх тяжких і відповідальних змаганнях оперлася всецїло на добродійности усього громадянства. Ніяких субсидій ні поміч не має від нікого. Потрібно поміч мусять дати наріа. Сподіємося, що всі виконаємо наш обовязок супроти „Просвіти“, якої діяльність не обчислена на матеріальні доходи, а тільки на духові, моральні користи, на виховання усього громадянства, передусім молодого покоління, на сєрплення усіх діянок народного життя включно до родинного життя. Праця „Просвіти“ вимагає постійних матеріальних вкладів для збогачування духових цінностей народу. І для тієї акції не вільно нам жаліти раз у рік поважнішого датку. Задляємо усіх до створення кяжкого „Дару Просвіти“. Крихітка доброї волі і твердого хотіння створить мільоновий фонд національної культури. Від слав перейдім до діл і ділом засаїдимо наше зрозуміння ваї і ролі „Просвіти“ у змаганнях народу до ясного сонця.

3 ВІЙТІВСЬКОЇ ПРАКТИКИ

Не маємо настільки вільного місця, щоби широко розписуватися про винайки, які в двох попередніх роках наїшли цілу Лемківщину.

Господар на Лемківщині ще добре не випратив камінія по великій повені в 1934 р. зо свого гірського клаптика поля та вже сїдуючого року до-решти винищує його засів град — а тут як на докір такі, що недавно це на цих невдичнях, узбїрках самі паєли корову або телата — сьогодні виказують велику свою „спрежистость“. До таких можна би зачислити багато, але вони менше знані — за те правдивим добродієм бідного свого колишнього брата являється господнін Фельцо Яодловскі з Гладшова.

Документ переданий Українській Парламентарній Рєпрезентації до відомої й відповідного використання, виказує ось що — чорне на білому (наводиться окремі місця без зміні):

„Zarząd gminy w Gładyszowie,
Do Panów sołtysów wszystkich
w gminie.

Panowie sołtysi wraz z członkami komitetu w poszczególnej gromadach przeprowadzą dodatkową zbiórkę w głównej mierze zaś zapętlując do tych mieszkańców gromad, którzy pomimo zadowalniającego stanu majątkowego albo wogół nic nie dali albo też dali tak

śmieszne kwoty, że one kwalifikują ich jako wysoce nieofajnych i niespełniających swych obowiązków obywateli Państwa Polskiego.

Wszystkich cpoonych albo też znofierowawszych zbyt nikłe kwoty należy wpisać na oddzielnej liście i przesłać do Zarządu Gminnego celem wręczenia fejeże Starostwu Powiatowemu.

Również wszystkich tych, którzy w jakikolwiek sposób przeciwdziałali, a nawet się dwuznacznie w tej sprawie odnosili, należy donosić do Posterunku Policji Państwowej. — Wójt: T. Jodłowski“.

До цього можна хїба ще додати, що населення Лемківщини радо складало свої жертви на Ф. О. Н. (Фонд Оборони Народової). Шо наміряв заряд гміни в Гладшіві осягнути своїми письмами — доходження в цій справі залишаємо відповідній владі до дальшого висяєнення.

Лемки в Горлицьких хотїли би при цій нагоді довідатися, що сталося з субвенцією (допомогою) Повітового Виділу в Горлицях у квоті 370 zł. на р-ч „Руської Бурси“ в Горлицях, як рівнож які є звіти загальних зборів тої бурси?

Здається, найкращим свідком буде касова книга і протокол худе Управи бурси.

ДЗВІНОЧОК

найкращий приятель української дитини він розрадіть, забавить, поучить
Чи можете віамовити своїм дітям цїєї вєрности?

Річна передплата 2 зл.

Парічка 1 20 зл.

ДЗВІНОЧОК
Львів, Косцюшка 1 а

НОВИНКИ.

НАРАДА В ЛІСЬКУ.

При кінці грудня м. р. відбулася в Ліську довірочна нарада українського громадянства ліської та балигородської судової округи в земельній справі, на якій одностайно прийнято протиколонізаційні резолюції. Ці резолюції переслано до Президії Ради Міністрів у Варшаві та Воевідського Уряду у Львові. Нарada відбулася під проводом о. декана Олександра Стеренки, парона в Монастирці, секретарював Й. Пелехович. Реферат виголосив о. Фухачик, парох Угерець. Господа забирали численні селяни, особливо з двох сіл, спеціально заінтересованих у справедливій розв'язці парцеляції в тих селах.

— **Просимо всіх, хто ще не відновив перелідати на 1937 рік, хай це негайно зробить.**

— **Напали бандити під Новим Санцем на поштовий віз, на якому поштарка з Грубова везла мішок з грішми, вдарили її кілька разів по голові револьвером, вдерли візникові мішок і пропали. Їх шукають.**

— **Пожежа в гімназії.** У містечку Коросні запалився природничий відділ, згоріли різні научні приряди на шкоду 1.000 zł.

— **Засудили поліцаїв.** Окружний суд у Гродні засудив на півтора року в'язниці бубного команданта поліційної станції Мамака й на пів року постерункового Томашевського за биття селян, безправні арештування, фальшування службових документів і тим подібні зловживання влади.

— **Придлаося і в нас.** На терені краківського воевідства якесь злощичі грабують костели, поповнюючи при тим святотатські прогріхи. Уряд поставив при всіх костелах поліційну стежу.

— **Найшов собі легку роботу.** У Новому Санці суд засудив на 10 місяців в'язниці й 5 літ поправного заведення 22-літнього злодія. Він заходив до церкви тоді, як там нікого не було, встромлював до скарбонки патичок, на smarований клеєм і витягав звідтам усі гроші. Тепер буде він чекати 5 і пів року, аж його витягнуть.

— **Жидівський ошуканств.** У Горлицях жид Сруль Бергман на спілку з Юськом Міхальським випікалі замість двокілового хліба лише 1 кг. і 70 деконий хліб. За це Сруль помандрував на 3 місяці до тюрми, а Юсько на 1 місяць.

Дивне, що в Горлицях нема нашого пекаря, хоч міг би прекрасно розвивати свою пекарню, бо доколя Горлиць самі наші села й нарід радо купував би свій хліб, а не жидівський та це до того ошуканий.

— **Пропали гроші в жидівських руках.** Спритний жид з Ясьонки, горлицького повіту, позичав у тамошніх господарів гроші. В одного позичив 200 злотих, бо цей гад продав корову, у другого 50 злотих — за продану свинку, ще інший господар продав теля і теж заніс до жидівської каси, бо тамошні гадзі дуже дбають за жидівську ласку. Але спритний жид злодога вже перед тим записав ціле своє поле м'ячно на свою цуру та як уже до сить напозичив людських грошей — кривавиці, тоді найспокійніше в їхав до Палестини. Так-то жиди вчать розуму своїх Іванів. Це повинно отямити всіх, що ще досі захсять до Абрума на пораду й на ліки на хлопську біду. А ліки ну жиди не у жидівських руках, лише в організації сільського життя і в розбудові нашого рідного промислу та торговлі.

— **Могорич підчас богослуження.** У зв'язку з укінченням зводження дерева з громадського ліса в Труханів стрийського повіту солтис уладів у громадському домі для візників і радних могорич, на який принесли кілька бочок пива, кілька літрів горівки і т. п. Місцеве населення, вийшовши із церкви, обурювалось на цю п'ятику, а молюдь, узброєна в коли, вала до громадського дому і розігнала могоричників.

— **Жахлива катастрофа.** В Мисловцях на Шаєську, ударився особовий поїзд з вантажним. У висліді 8 людей згинуло на місці, а 42 особи були ранені. Кілька тяжко ранених борються зі смертю в шпиталі. Катастрофу завинили залізничні урядовці, що пустили особовий поїзд на рейки, заняті вантажним поїздом.

— **Свято Йордану у Львові.** У день Боговавлення Господнього, 19. січня 1937 р. Преосв. Кир Іван в сослуженні вишого Духовенства відправив у храмї Св. Спаса у Львові в год. 8.30 Архїєрейську Службу Божу. Около 11 год. вирушили величавий похід на Ринок, де вже зібрався процесія з інших альвських церков. Водосвяття відбулося при кершенї біля антики М. Терельського. Співав хор студентів богослов'я, трали оркестри „Зорі“ і „Волі“. Великі маси вірних заповнили Ринок.

— **В Перемішлі** Архїєрейську Службу Божу відправив Преосв. Кир Григорій, в асисті Капітулі, Водосвяття відбулося на Сяні при хоромній співі Питомців Духовного Семінара, його докочав Владика при тисячній участі вірного народу.

— **Засуд дітей за пісні.** При кінці грудня судили в Добромлі кількох 10 до 14-літніх хлопців з села Вій-

сько коло Доборміля, за те, що вони частенько в неділі й свята співали такі пісні, як „Ой та зажурились“, „Не пора“ та інші. Прокуратура обвинувачувала їх за те, що мовляв вони ними піснями, як і піснями про Біласа та Данилишина, висловлювали нехтовання польської держави. Головні підсудні Михайло Малицький і Іван Леськів призналися, що співали такі пісні, як всюди співають. Обидвох засуджено по 2 місяці в'язниці з припиненням на 3 роки.

Небаром відбудуться другий великий процес у Добромлі тих самих дітей за те, що вночі з 31 жовтня на 1. листопада 1936 р. вони потайки без відома родичів, у стрілецьких шапках (з паперу), з корковими револьверами, зі своїм „вождом“ добували дві гори: „Київ і Львів“. Вони облягали одну і другу гору, „стріляли“ з коркових пістолів і вкінці заткнули на горі жовто-блакитний прапор, пробули на горі од рана, аж поліція усунула їх звідтам.

— **Вийшла на вчительку, а стала злодійкою.** У Ратеві арештували ватагу злодіїв, які кілька літ обкрадали людей. До тієї ватаги злодіїв належала Сильвестра Ружанська, що покінчила учительську семінарию. Вона не могла дістати учительської посади, тому стала злодійкою, виконувала разом із злодіями вломи до кас, переховувала крадені речі й перевозила аж до Кракова. Ружанську арештували.

— **Велике українське робітничче віче в Канаді.** Дня 6-го грудня м. р. о год. 3 попол. у Вінніпегу, в салі Інституту Просвіти відбулося масове українське католицьке робітничче віче, скликане Провінційним Зарядом Брацтва Українців Католиків.

На цім вічу промовляли: адв. Якіміщак, б. У. С. С., п. Дм. Микитюк і о. др. В. Кушнір. Всі промови докладно вияснили зібраним руйнівницьку роботу комуністів і ріжних радикалів на цілм світі, а зокрема на поневолених землях Великої України і закликали творити скрізь українські католицькі робітниччі організації, під гаслом: „Геть з комуністичним „обеднаним“ фронтом!“ Хай живе український католицький робітниччий протикомуністичний фронт!“

При кінці вічу ухвалило одностайно ряд резолюцій, в яких говориться, що робітничче питання має бути розв'язане виключно при збереженні християнських засад, в рамках ключів і ідеї: „Бог і Вітчизна“, а не в дезерції від них. („Наш Стяг“ з 26. XII. 1936).

— **4 копійки за „трудолюб“.** В польовицькому царстві на держав-

них фільварках, так званих колгоспах і радгоспах платять селянам невідним за так звані „трудодні“. Звичайно, щоб виробити „трудодень“, треба добре увихати від ночі до ночі. Бо не виконаеш визначеної праці, то не почислять за трудодень і праця пропала. А як за ті „трудодні“ платять, то недавно зраділо „Соціалістичское Земледеліє“ — часопис комісаріату хробробських справ. В передовій статті з 8 січня ц. р. дорікається там контрольним комісіям, що вони не виконують своїх обов'язків і через те панують по колгоспах жахливі відносини. Так наприклад в українських колгоспах Біловодського району платять селянам за трудодень по 4 копійки, значить по 4 гроші, бо тепер большевиський рубль рівняється польськюму золотому. Це значить, що українські селяни працюють на колгоспах даром.

— Індик вивахідник. У канадійським місті Монреаль одна жінка купила собі індика і зарізала на м'ясо. В жолудку знайшла дві досить великі грудочки щирого золота. Зачала розвідуватися, звідки походить індик і дізналася, що з одної околиці в краю Альберта (там мешкає багато українців). негайно вибралась тамтуди на розшуки і справді завдяки індікові відкрили там багаті золотодобні поля. Зараз в ту сторону поплило багато шукачів золота.

— Велике повстання селян проти червоних. Селянське повстання проти червоних в околицях міста Веленей розростається. Вибухло воно в наслідок грабежі збіжжя. Бо червона влада наказала селянам віддати даром дві третини свого збіжжя червоній армії. Карні відділи червоній армії палать збунтовані села, а провідників селянського бунту розстрілюють. Повторюється те саме, що діялося на початку большевиської революції на Україні й Кавказі. Бо жиди всюди ненавидять та нищать селян.

— **Еспанія** є й надалі тереном кривавих боїв і дальшої руйни та водночас є предметом міжнародних торгів. Національні війська здобувають п'ядь за п'ядю. З Мадриду червоні усунули цивільне населення, яке ще зосталося при життю. Сподіються, що військи генерала Франка хоче оточити Мадрид з усіх боків і закінчити малоуспішне здобування кожного будинку тимбільше, що це є нерівна боротьба. Червоні є добре поховані за муром, а націоналісти наступають ними незаслоненими лавами. Далеко більші успіхи досягнуто на інших фронтах.

Ново-будована церква в Гладшіві.

Червоні вже давно зрозуміли, що не вдається їм здобути Еспанію, та московські большевики женуть еспанських анархістів і комуністів далі до війни. Водночас кричать перед світом, що італійсько-німецька фашистська спілка хоче закріпити свій вільний еспанський нарід і домагаються, щоб усі європейські держави зобов'язались не вмішуватися в еспанські справи. На большевиські домагання відгукнулись дуже ра-

до й охоче Франція і Англія. Англійські і французькі політики виступають ніби в обороні нещасної Еспанії, а в дійсності стараються випорпати з тої гарячої саламача якнайбільше користей для себе. Франція, що йшла на большевиській мотузці й собі почала домагатись, щоб не вмішуватись в еспанські справи. Та тимчасом разом з московськими большевиками посилали літаки, гармати, танки, муніції, а навіть і своїх „охотників“ до Еспанії. Англія напевно бачила цілу ту підлу роботу, але примикала на те очі, бажаючи витягнути з того „інтересу“ якнайбільше зиску. Дещо вже зискала, а саме середземноморський договір з Італією та приготування до розмов з Німеччиною.

— **Як хоронитись від відморожень.** Найчастіше відморожується вуха, ніс, руки, ноги. Руки можна охоронити ношенням вільних, теплих вовняних рукавичок. Якщо кого нестаті на рукавички, хай уживає вовняні скарпетки. Вуха хоронити наушниками або шапку насунути на вуха. Ніс — підчас сильних морозів треба на день натирати чистою вазеліною або звичайним товщцем. Пальці ніг і ноги завивати газетним папером або біблукюю.

До чого веде жидівська нахабність.

Доведання купували майже всі люди в селі Пантна у Герличинні, всі товари в місцевого жиди. Ніхто не здавав собі справи, що жид п'якка, тягне послідні соки зо села, у нього товар мав усе свої ціни до вподоби жиди; раз дорожчі, то знов дешеві.

Врешті й Пантняни зрозуміли, що годі до віку топити свій дорібок у жидівських миршавих руках і тому — такі напроти коршми — побудувати свою гарну, чисту кооперативну домівку та довели до того, що жидівська гідка, брудну повна крамниця перестала існувати, а жиди і жидівські дітки з дітьми забралися до міста. Пантняни ще і цим не вдоволилися й постановили, впрохні цілком слушно, затерти слід по жидівській фамілії, саме вразили, щоб від жиди відкупити коршму. Але жид Лейба хотів ще на кінець забагатіти й зажадав за стару жидівську буди яку з тисячі злотих.

І тоді вже здавалося, що жид візьме знову верх над селом. — Купувати від Лейби за такі великі гроші стару, спорохнявілу жидівську рудеру — не було як.

А тут на докір злого вернулася зміста груба жидовиця й закладає

в коршмі „вишник“, щоб горілкою напувати село, розп'ячувати молодь, нищити моральні основи життя, розбивати супружжю єдність, загарбати сирітські гроші, уводити в село гниль, безбожництво, бо від п'янтки бере початок усяка погань: село стається хоре, убожіє, діти не шанують батьків, муж побиває жінку, множаться в селі крадежі, грабунки, родляться каліки, зневажається Бога, пустіє церква, — одним словом — запоганоється село!

Пригадаймо собі слова сумної нашої співанки: „Чуті голос по дуброві, чуті — Кліче мати сина, кліче домів: Ой иди синачку з корчми до домоньку, Забират жидовина нашу худобоньку“.

На якій основі ця пісня повстала? Це всі знаємо.

Тому пам'ятайте свідомі громадяни і члени Кооперативи в Пантній і в цілій Лемківщині, піддержуйте Ваші Кооперативи! Ніхто з Вас не сміє переступити коршемного порогу! Омийнайте жидівські пропінці! Будьте тверді! Ставайте в один ряд — в єдності сила!

Іван Пр.

ЛЕМКИ В ЧЕРВОНИЙ ЕСПАН-СЬКИЙ АРМІЇ.

Газета „Господаж Польскі“ пише, що на Лемківщині тамошні населення дуже цікавяться подіями в Іспанії. І то не тільки лемки, але й тамошні поляки. Так підчас польського Різдва в однім селі польські селяни пили за побіду червоної армії та обливали якусь там побіду червоної армії під Мадридом. Бо таку вістку прислав до села один червоноармієць, що з Франції виїхав до Іспанії помагати червоним. До села Мисдова коло Дуклі прийшов лист від якогось Янковика, в яким він пише, що разом з ще кількома лемками виїхав під Мадрид до большевицької армії. На ярмарках в Рогох і Римакові темні селянмазури про ніщо більше не балакають, лише про Іспанію. Вже навіть усталися скоро дістати воєнні підмоги від червоної еспанської влади за своїх синів і чоловіків, які з Франції обдурені жидами, поїхали пропивати кров за жидівські справи.

Таке то діється в Лемківщині, де плехається московфіліство та всіми способами перешкоджується в праці над правдивим освідмлення народу.

ПРИКЛАД ГІДНИЙ НАСЛІДУВАТИ.

В селі Стрептові коло Камінки Струмилової, чотирох сільських юнаків, маючи ледви по 20—30 зл., зважились до торгівлі. Вони осунали sklep, де скуповували яйця, зерно на мірки, прядиво й інші різні продукти. Сьогодні sklep розвинувся і приносить гарні доходи так, що парубчак купили собі з доходу по моргові поля.

Скільки то наших парубчаків у Лемківщині, хоч мають зложені або зі сплату (за частку) гроші — сидять даром, заложивши руки, а жидовя вигрібає зо села весь сільський дорібок і буде з селянської кєрванці одну каменцю по другій.

Чи біда ще не навчила наших молодців приложити своїх рук до своєї торгівлі? Час стямитися.

Церковні брокати, борти, френдазі, панаму і шпика Д. М. С. до випивання фелюні і фан, гатові фелюни, фани, пауки, хрести, чаши, лавони, прапори для Товариств і відзнаки, евангелія і прочі церковні книги, образи і образці, світила і кадло

купуєте й замовляйте в українській кооперативі!

„ДОСТАВА“

у Львові, Ринок 43/Л.

і в її складі: у Львові, Руська ч. 20, в Перемишлі, вул. Косцюшка ч. 5.

На відпуст до Смерека.

ЧОТИРОКРАТНЕ ПЕРЕНЕСЕННЯ ВПРОВОЖ ПІВРОКУ.

Впр. о. Даміян Дзіяма, український священник на Лемківщині, зівстав при кінці квітня 1936 р. перенесений з Яселка коло Ядлєськ до Розділя коло Горлиць. Відтак з початком травня 1936 р. з Розділя перенесено його до Чорнорік, короняньського деканату. Відси в серпні 1936 р. зівстав він перенесений до Королика Волоського біля Риманово, та з початком грудня 1936 р. до Миліка, мушинського деканату. Впр. о. Дзіяма почувається добре, посідає настрої бадьорий й загартований.

Для науки і розваги.

Тамтої неділі я до свого кума Гната подався. За часок біля церкви мій Гнат показався: Як побачив, аж пристанув, бо так здивувався.

— Слихом — каже він — слухати і видом видати, Яким чудом Ти зявився у нас нині брате?

— Скорше — каже — був би смерти сподівався нині, як тебе тут оглядати нинішньої днини.

— Та ніяким чудом божим, я прийшов ногами; прийшов — кажу — подивитись, що діється з нами. Як там діти? Чи великі? А жінка? Здорова?

Незабаром докруги нас зібралась громада, хто знайомий, хто цікавий, послухати рай.

От, Іван Ретельний, бачу, Дмитро Запотоchnий, Клим Шебель, Данило й Юрко Зарічний, Цей: „Ходить до мене“ — кланче, той просить до себе. — „Я до Гната при-

йшов — кажу — тай до Гната треба“.

Стоїмо та розмавляєм, що доброго, злого, що чувати от хочби в Гладичеві, що в світі нового.

Аж тут нараз якийсь газда до нас приступає: „Чи нема у вас папірка?“ — Гнат він питає.

А той йому: „Ні, у мене нема і не буде. Давно перестав я свої аудити вже груди“.

І звертаючись до нас всіх таке повідає: „Вже до мене це нещастя приступу не має. Давно то курив я дуже (аж страх, як згадаю), що, булово, один скінчу, другий зачинаю. Де лиш гріш який найшовся, йшов на дуган стало, хоч не було соли в хаті, на хліб не ставало. Як лиш курка яйце знесла, вже біжу до жидка, щоб курилася під носом каята ця огида. Жінка було проклінає, діти плачуть їсти. Вічно сварка за тютюн тай в хаті пелко чисте. Так то було десь до весни. Аж раз десь узявся у когось в селі „Наш Лемко“ та й мені потрапив.

Зяв я в руки та й читаю за тоту отруту: Як прочитав, ні, гадаю: „даже тому не бути“. Від тоді постановив я більше не курити, той погані не знати, доки буду жити. Думаю, як денно мій я яйце прокурити (щонайменше!), чи не можу його відложити? — Відкладав я цілий місяць. Наскладалося много. За пів копи в місті дали більш, як золотого.

Гроші ті признав я всі на передплату. Думаю: „Нехай приходить „Наш Лемко“ у хату. Він мене навив розуму, вивів на дорогу, нехай же він не минає мою кижку вбогу“. Від тоді, мов відмінилось. Сварки вже не має, жінка якась краща стала, в хаті, мов у раю.

Як прийде „Наш Лемко“ з пошти, за столом сідаю, а довкола весь рідина, і голосно читаю.

І багато вже дізнався і навчився багато. Вмію „добре“ пізнати ти й „зле“ відіржати.

Як скінчив, я не промовив ні слова одного, лиш стиснув його за руку — зі серця цілого.

Якби в кожному селі нашим, в кожній хижі — браття! — було більше таких людей, більше таких Гнатів, тоді краще було б жити на рідній землиці й щасливий тоді був би Ваш

Юрко з Клопінці.

Час нам уже пізнати, що лише „Просвіта“ зможе ушасливити народ. Ставаймо її членами. Спішім з пожертвами на „Дар Просвіти“.

Просвіта й українське Духовенство на Лемківщині.

(Праця українського католицького Духовенства у „Просвіті“ продуктивна, дозволена, похвальна й ко-
печна).

Товариство „Просвіта“, заложе-
не в 1867. р. у Львові, котрого пер-
шим, статутним головою був гімн.
вчитель, Анатоль Вахнянин, поло-
жило велитенські заслуги коло роз-
будження української національної
освіти й культури в Галичині. В йо-
го праці брала визначну й багато
заслужену участь і ця часть гр.кат.
Духовенства в Галичині, яка вва-
жала себе диям, нерозривним чле-
ном українського народу, та визна-
вала українську, національну іде-
ологію. — Таке саме позитивне й
річеве становище супроти „Просві-
ти“ заняло теж і свідоме своєї ук-
раїнської національної приналеж-
ности гр.кат. Духовенство на Лем-
ківщині. Українські священники були
тут першими, що закладали читаль-
ні „Просвіти“ по селах, та ширили
й видавництва й книжки між наро-
дом, прим. в 1903. р. о. Николай
Бурмич в Суров. Полянах і другі.
При визначній співучасті україн-
ського католицького Духовенства
заложено теж і філія „Просвіти“ в
Сяночі й в Новому Санчі, які взяли
на себе обовязок патронувати шир-
енню національної освіти й куль-
тури між українським народом на
Лемківщині. Словом, українське ка-
толицьке Духовенство на Лемків-
щині ставилося й ставиться до
„Просвіти“ річево, прихильно й по-
зитивно, та де тільки може, там її
пособлює, та її підпірає. Чому?!

Тому, що в тому його станови-
щі нема нічого злого, які нездово-
леного, а навпаки, є воно згідне так
з моральним і цивільним, як теж
посередно і з церковним законом, а
що більше, є воно прямо обовязком
тоді, коли йде про культурно-наці-
ональне добро українського на-
роду.

І так по перше: Тому, що „Про-
світа“, як аполітична, культурно-о-
світня, українська, національна у-
станова, подає своїм членам пред-
мет всестороннього, позитивного
знання й науки, та виробляє у них
шляхотну любов до свого народу

й Батьківщині, отже тим самим її
ДІЯЛЬНІСТЬ Є МОРАЛЬНО ДОБ-
РА й ПОЖИТОЧНА, бо пособляє
релігійній вірі й добрим обичаям
народу, та заслуговує вповні, як та-
ка, на всестороннє поєртя й дові-
ря українського католицького Ду-
ховенства й вірних взагалі та зо-
крема на Лемківщині. Чому?!.. То-
му, що Лемківщина більше від ін-
ших українських волостей потребує
позитивного, культурно - наці-
онального освідомлення, просвічен-
ня й науки. Задля цього, коли укра-
їнський священник на Лемківщині
піддержує й своїм впливом попірає
„Просвіту“, та сторожить над точ-
ним збереженням в її діяльності
всіх, моральних, благородних, куль-
турно-теоричних засад на терені своєї
парохії, ТОДІ ВІН СПОВНЯЄ МО-
РАЛЬНО ДОБРЕ й ПОХВАЛЬНЕ
ГРОМАДСЬКЕ й ДУШПАСТИР-
СЬКЕ ДІЛО. Навпаки!.. Він посту-
пив би зле й неправильно, якщо
відхилився б від цього морально-
ізаціонального обовязку, а тим са-
мим наражав би через свою відсут-
ність у „Просвіті“ що культурно-о-
світню станицю і саму Церкву на
небезпеку шкідливого впливу з боку
переворотних, розкладових елемен-
тів у парохії.

Дальше!.. В приписах католи-
цького церковного права нема нія-
ких постанов, які зборонували би
католичеським священикам брати участь в
культурно-освітній праці для сво-
ього народу. Тим самим НЕ МОЖ-
НА ТЕЖ КАНОНІЧНО - ПРАВНО
ЗБОРОНЮВАТИ УКРАЇНСЬКИМ
КАТОЛИЦЬКИМ СВЯЩЕНИКАМ
УЧАСТИ В СТАТУТОВИХ, КУЛЬ-
ТУРНО-ОСВІТНИХ ПРАЦЯХ „ПРО-
СВІТИ“ НА ЛЕМКІВЩИНІ!.. Та
не можна чинити цього тимбільше,
що ЦЯ „ПРОСВІТА“ ДЕРЖИТЬ
ТУТ ЄДНІСТЬ З КАТОЛ. ЦЕРК-
ВЮЮ, ШАНУЄ ЇЇ ПРЕСТІЖ І ПО-
ВАГУ, ПРОСИТЬ ЇЇ БЛАГОСЛО-
ВЕННЯ СВОЇХ СТАНИЦЬ (прим. у
Бонарвіві), А НАВІТЬ ВІДСТУПАЄ
ЙІ СВОЇ ЛЬОКАЛ НА ЦЕРКОВНІ

БОГОСЛУЖЕННЯ (прим. в Новому
Санчі), з котрих користають всі
греко-католики без ріжницї націо-
нальних переконань. Зате не було
ані одного, однісенького випадку,
щоби „Просвіта“ відступила хоч
раз десь на Лемківщині, (як це чи-
лило й чинить москвофільське об-
щество Качковського), свої домів-
ки на схизматичські часовні, або
схизм богослуження.

Навпаки!.. Всі члени й ділячі
„Просвіти“ на Лемківщині є вірую-
чими й практикуючими, християн-
ми-католиками, котрі в противен-
стві до членів обшества Качков-
ського — СХИЗМАТИЦЬКОЮ АГІ-
ТАШЕЮ НЕ ЗАНИМАЮТЬСЯ АНІ
ТЕПЕР НЕ ЗАНИМАЮТЬСЯ, АНІ
Ї НЕ ПОПИРАЮТЬ!.. В тих парох-
іях, де була чинна читальня Кач-
ковського, там двері для схизма-
тицької пропаганди були широко о-
творені, (прим. в Тильвіві), НАТО-
МІСЬКЕ НЕ МАЛА ЦЯ ПРОПАГАН-
ДА НІЯКОГО ДОСТУПУ, НІ СИЛІ
ТАМ, ДЕ БУЛИ ДІЯЛЬНІ ЧИТАЛЬ-
НІ „ПРОСВІТИ“. Отже такі сама
життєва практика доказає й про-
мовляє за тим, що УКРАЇНСЬКОМУ
КАТОЛИЦЬКОМУ ДУХОВЕН-
СТВУ НА ЛЕМКІВЩИНІ ТРЕБА
ПОПИРАТИ „ПРОСВІТУ“, ЯК
ЧИННИК, КОТРИЙ ПОСЕРЕДНЬО
ВИКОНАВ ДОБРУ й ПОЖИТОЧ-
НУ РОБОТУ ДЛЯ УНІ й КАТОЛ.
ЦЕРКВИ НА ЛЕМКІВЩИНІ!.. Цього
самого не можна сказати про
москвофільське, схизматизуюче об-
щество Качковського, а це з огляду
на його протикатолицьке настав-
лення й характер.

З черги, коли йде про цивільні
законо, то „Просвіта“, як культур-
но-освітня установа, ІСТНУЄ ЛЕ-
ГАЛЬНО. Її статuti є — згідно з
обовязуючим правом — затверде-
ні через компетентну, цивільну
владу, яка теж зівольне на культур-
но-освітню й освітню працю для го-
рожан. А таку якраз хосенну працю
виконує „Просвіта“ для своїх чле-
нів. Вона саме доповнює й утри-

валяє їхню освіту, набути в школі, поширює круг їхніх відомостей і знання, запроваляє їх до хосяєної і чесної праці на суспільнім полі, вчить їх любити своє, а чуже шанувати, словом, виробляє у них прикмети чесних і свідомих своїх обов'язків горожан. Отже, коли український священник бере участь у діяльності „Провітита“, та причинюється до поширення її пожиточних впливів між своїми парохіянами, то тоді він — також з огляду і на цивільний закон — СПОВНЯЄ СВОЙ ДОБРИЙ, ГОРОЖАНСЬКИЙ ОБОВ'ЯЗОК, за що належитьсь йому хвіба тільки признання й похвали. Колиж у практиці буває часом інакше, то впливає це, очевидячки з пристрасти, або з непорозуміння, за які одначе непоносить моральної вини ані „Провітита“, ані теж дотичний, український священник.

Вкінці, коли йде про національну сторінку справи, то ПОЗИТИВНЕ ВІДНОШЕННЯ ДО „ПРОСВІТИ“ Є ПРЯМО МОРАЛЬНО-ОБОВ'ЯЗКОМ КОЖДОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА - СВЯЩЕНИКА НА ЛЕМКІВЩИНІ. В нинішніх часах, в добі модерного безбожництва, духової анархії й комунізму, не дається прямо праці, тисло релігійної й церковної відділти від праці національної — так, що кожний священник, який хоче з успіхом працювати для релігійно-морального життя своїх вірних, не може стояти осторонь від їх культурного й національного життя. Одно й друге мусить іти й розвиватися в парі, саме національно-культурне життя за релігійно-моральним, ОДНО ПРЯМО ДЛЯ БОГА І СПАСЕННЯ ДУШІ, А ДРУГЕ ДЛЯ БОГОМ СТВОРЕНОЇ І БОГОВІ ПІДЧИНЕНОЇ БАТЬКІВЩИНІ. Так, а не інакше треба поставити й трактувати kwestію відношення дідів Церкви й релігії до розвитку українського, культурного й національного життя на Лемківщині, якщо в противному разі не має тут запанувати комунізм, та цілковита, духова-моральна руїна!.. Бо не мож на безкарно чинити штучний розбрат між тими творами, що вже з природи єть разом зі собою!.. А ТАКІМИ Є РЕЛІГІЯ І НАЦІЯ!..

Гр. кат. церква в Тарнавці коло Риманова.

Чи це культура й поступ?

Гляди: „Наш Лемко“ ч. 2 ст. 7. Щоби село піднести ще на вищий степень „культури“, — „хтось“ збудував в Лішні „Дом людови“. Це великий деревляний будинок, з досить просторою салею на збори і забави. Однак люди не дуже то і цікавляться цим будинком, бо ніяких товариств в селі нема, ніякої читальні, ніяких книжок ні газет там не побачиш. Від часу до часу відбувається яка „людова“ забава, гопки, танці, і на тім конець. Відна народу цілком не польська, тим більше мазурська, мазури не люблять. В їхній польській говірці, остало багато лемківсько-українських слів і зворотів, як:

бабраць-сі, бановаць, бацькаць, барноля (корова), батожанско, ба-яже, ба-ля, об-балки, бодак, борякаць, братунок, взруфка, ватра, вертепа, вихлопаць, довіс (овес), вразці, гев, гинок, генок, гебці, сибаць, гиркіня, гикавий, гукаць, гулякаць, дволяць, дименіца, доновікці, допотал, дотичи, дришці, дуркаць, душоне (картофіль), жвєдлєць, жинкаць, жєв-чєр, жємлі, забил (забу), завалаць, зварювальці, завружил сі (попєів трєпкє), заглуць, загладоваць, дихавічний, задяцьні пїткє, зай-ды, запїонтєк (обцє), заспєдєгнєць, зєздєно, зєбараць, зєдрємоваць, зєдхак, зєдущєць (упрїє), зєдєляк, зємрєвщє, зєйкаць, капка, капанка, капопцьєсєн, кльєць, крумчїнь, курдєдєль, лїшєць, лєлюм-полєзем, лєрєа, мєйдєць, мїрдаць, мївчїнь, надєбєць, надєлоць, намїрїнь, навєдєлєсьє, нєсєнєтє (лєхїч чєловєк), нєжда, нєжньєк, обачїє-сі, олкаць, єтжє, (вєджє-єво), єнцє, єсєрєвєць, єхлєць, єтєк, (єлєхєт, пєцєрєк, пєцєрєкє), румєгєць, плаєка, плавєць, пєдєбєць, позєдуваць, позєрєць, поєнїєтє (помєло), поємєрєковєць, порєхєваць, пїєрєгєць, лєжєрєць, народєво (пєдєрєкє куємїє), рєзєвєр, рєздємєць, рєзнєць, рєндє, рєвєжїнь сї, сьвїрбїє, сїє, сьвїрбїєчєкє, сєкардєлєкє, солєнок, соєпєль, сєправдє, спїрє-хі, стрїєк, струєнє, тїльє, трєпєтє, трєхє, туєльєць, туєтєний, турєкєвєць, вуєх, вуєрєкє-фїрєкє, фїрєкєць, фєрєкєць, фєрєкєць, хєдєць, хїбєць, хєлопаць, хєрєтє, хєрєчїнь, хєстєць, шьїрєкєць, шьїкєць, шьєкєць, шє сїє, цупкаць, цїпаць, цїпаць, чєпєць, чє-

пїєць, чудєк, цїємаць, ягєн, яєсьє, вїдєць на гєрбє, холєць гєвєць, а тїє гїєкєць, Пуєдєво лєвєць на Пєрєхєсєць, а потїєм на Кєчїє Гєрбїєк, на пєскїє лєудєє єдлїє пампєх і бубєлькє.

От слїди нїєшнїєх рєдовїтєх полє-лякїє!

В сєлїє вєє коршмїє бєз зєрїєкїє. Дєвнє лєудїє пїлїє, бїлїєсьє, рєзбїєвєлїє сєбїє гєловїє, тєпєр у сєлїє спєкїє. Пєрєд 50 рєкємїє вєє хєтїє бєлїє курнїє, нїєнїє однєїє нємє, а лє є чїстєтє нєвєлїєкє. Народнїє стрєїє зєкїєнєнє, нїєнїє вєсєлєднє панєує мїєськє тєндїє-тє: пєнчєшкє, нєрїдкє лєєкєрїє, дїєкїє в бєрєжєх, з торбїєнкємїє в рєчкєх, зє тє в сєлїє нєждє, грєнтє пєдїєлїє, народ нєрїчє на стрєшнїє чєсїє, жєлєує з дєвнїєм дєбрїєм чєсєм. Яєк їє скєзєтїє: — Алєж мєцє шїєстїєкє, чєгє чєцє? Тєдїє вїдпєвїє-дєлєтє: Пєновє мєїєом, мїє єщє нїє, і зєтїєскєнєтє пєстєкїє.

В лїсїє нєраз чєтїє, яєк пєстєшкїє зє-спїєвєтє сєбїє стєрїє, з дєбрїєх дєвнїєх чєсїє пїєснїє, щє їє вїтїє спїєлєлїє:

„В кєлїєнїєм дєсє, цїєшєє кєпє пєє
„Шєбєлом трєфкє кєсїє, кєнїєкїє нєсїє
„Дєбрїє цїєшє дєбрїє, жє нєм дєвєд
торбїє

„А дє торбїє хлєбє, мєєрєвєць тєбєє
ї т. п. вєє нє арїє вєсєлїєх крєкє-вєць. Стєрїє бєбїє пємєтєнєтє щє зє-спїєвєтє стєрїєнїє вєсїєлїє лєдкєнє, ужє спєлньєнїєм сєловємїє, а лє у-крєїнськєю арїєю, тєк тєжнїє дє глєбїєнїє душїє зєврушїєлє, щє стє-рїєнїє і дємєць прє тїє пєслїєднїє акєрдїє, яє живїєх свїдєкїє нєшєїє бувєлє-щїєнїє в тїєм сєлїє! Чєшє, яє вонїє нє-сєтєсьє чєрєз вєрхїє гїр, чєрєз лїсїє і вїтчєтє дє сєсїєднїєх укрєїнськїєх сїє-дїє срїбнїє гєлєсїє стєрїєх, яє здєрєвнїєх вєбє, бє тєт „культєрнє“ нє нєшє вжє мєлєдь, зєчїєнєє з чїєх стє-рїєх пїєсєн, нєсємїєхєтєсьє, — бє тєт „пєстєп“ — і „культєрнє“.

Юліян Тарнович.

Історичні пам'ятки в західніх Карпатах.

Тяжкі часи настали для оселенців західніх Карпат ще й тому, що хоч минула вже загроза татарських набігів від угорської сторони, як теж швидко закінчилася волоська виправа в санецькій землі, (у початках 16 століття волоський воевода, Михайло, позбувся з молдавських земель володаря Моголи, та опанував ціле Покуття), ці землі й наші села в західньому приміжжі навістила жакхлива морова зараза так далеко, що цілі села вмиралі й крім похоронного плану й скриніння гробарських возів — нічого більше не було чути.

Нарід кидав свої оселі, утікав у ліси, до того тяжка зима й голод примушували шукати якоїнебудь праці, або пристановища. Ніхто теж не подбав про захорону втікачів і цих, які лише чудом осталися при житті. З того приводу під кінець XVI століття наміжалося в санецькому підгір'ю багато розбійників, які не лише на дорогах і в лісах нападли на тамтешнє населення, грабляли їх і вбивали, але також нападали на двори і приходства та без милосердя пустошили їхнє майно. Одначе виставила причина збійницьких находів повстала з великого негодкування, яке впродовж віків нагромаджувалося серед населення за кривди, надужиття та обмежування прав і свободи тодішнім оселцями через різних можновладців, шляхтичів, магнатів, або непростіших опікунів народу. Призвів таких в село, вибирав собі (або йому за якісь — а ненародні за слуги — надавали право до землі, лісів, доріг, переходів) найкраще — звичайно — місце осторонось (пізніше села), відмірнував собі стільки або стільки найбільшого поля, лісу, накладав на село обов'язок достарчувати собі всіх сировинців, що їх се до продукувало, до того будував собі кращі (як бували в селі будинки) господарські забудування, хату — двір і відси поширював свої впливи і права аж у родинне життя села. Дальше двір побирав різні оплати за перехід, перегін тварин, переїзд, доїзд, наставляв стражників, або митників, які безпощадно дерли послідно сорочину за мимі, паном продумані данини; врешті карав за непослух або невчасне сповнення його волі.

Це дало такий вислід, що 19. травня 1614 р. страчено коло Біча 120 збійників. Одночасно видали наказ, щоб усі шляхи й переходи на цілому Пикарпатті в сторону Угорщини щільно зарубано та пильно бережено; відомо, що тоді всі шляхи вели крізь віковичі густі карпатські ліси, або руслом карпатських рік.

Справжній ґрунт, на якому вироста діяльність збійників-опришків, був той самий, що й на Україні наддніпрянській: незадоволення народної маси з свого соціально-економічного становища й шукання якогось виходу. Сильніші й активніші натурні знаходили цей вихід у розбійництві, яке зверталося проти пануючих верств. Через це в очах народної маси ці розбійники оточували ореолом (великою славою), як месники за народні кривди; маси їм спочували, ідеалізували їх, не вважаючи на те, що від розбійництва опришків дуже часто терпіли не лише пани, купці (жиди) і взагалі люди багаті, але й звичайні бідні селяни).

Західні карпатські землі були неупорядковані, гож кожний рідився тут до своєї владобити. Були

вправді деякі спроби прийти з поміччю населенню, приміром, приказано всім купцям, що по розбійництві минали тамошні шляхи, щоб вони в своїх подорожах на схід, або полудне мандрували наддунайськими дорогами, перевозили свої товари рікою Дунайцем, наложено теж оплати на ті самі товари, саме: від кожної бочки вина з Угор, або риби по 4 гроші, від кожного бляку соли (около 8 сотнарів ваги) по 3 гроші, від бочки соли по 1 гр., від сотна ра міді по 1 гр., але ці оплати переходили на власність міст і знову населення не мало з того ніякої користі. До того багато жидів, які перевозили залізо з долішніх Угор, скрито сплавлявали його Дунайцем, не виплачували належної нагороди селянам за доставлені вчасні овочі з Угорщини, та це дальше погіршувало загальне становище.

Врешті ані XIV. і XV. століття, ані теж XVI. і XVII. не принесло полехи загально бажаної, до того же московські війська, які внаслідок міжусобиць польських королів в січні 1734 року стягнули, або радше прикликано на поміч, у числі 2.000 людей через Мшану й Новий Торг у західні окраїні землі, населення найшлося у безвихідному положенні. Ці війсьничі московські війська добувалися до господарський комор, крали в лісах коні, худобу; зрабували чортинський замок, зруйнували Шавницю, Любовню, Новий Санч. В дні 1. листопада 1735. року розгромили нарід у Коростенку під Шавницею в часі відступу, своєю грабійницькою, безпощадною поведінкою довели санецькі землі до повної руйни¹⁾.

Останній раз переходили ці війська через санецькі землі попри Мушинку, коло Тилича до Санча 1. серпня 1771. р. й тоді спалили вони Ліманову з церквою, позабирали все господарське добро та до основ отграбили Новий Санч²⁾. Відтак у часі річного торгу в Новому Санчі, у дні 23. квітня 1769 р. повстала пожежа в хаті жиди Юди поблизь замку і християнських домів. Загалом згоріло тут в місті 40 християнських домів і 36 жидівських куч з божицею. Що цікаве, у часі пожежі відкрито під хатою Юди два глибокі доли, до яких жиди викадали тіла забитих християн і пильно берегли, аж вкінці в часі пожежу наглядні сліди найдені одежі й гниючих людських тіл в цих долях відкрили цілу гідь жидівських мурдів і душегубств. У тому самому році покарано смертю жиди Йоселя Бобовського в Санчі за те, що він у жалючий спосіб замордував християнську дитину та кров з неї начав до осудини³⁾. Подібних випадків з жидівського життя находиться багато більше в санецьких актах. Саме 21. квітня 1761 року покарано смертю в Новому Санчі двох жидів за мучення двох християн, про це свідчить лист кс. Йосифа Бентковського, писаний з Дубна 29. серпня 1761 р., найдений між костельними актами.

По цих усіх нещастях опікунів Новий Санч, з оборонного міста перемінився в нужденне містечко. Нічо теж дивного, що такий стан не міг успішно відзеркалюватися серед простолоудя й це саме викликало такі обставини, що в ці сторони почали приходити німецькі й чеські колоністи. (Д. б.).

¹⁾ Проф. Д. Дорошенко: Нарис історії України, т. II. Варшава, 1933, стор. 273.

²⁾ Сам. Бретешський: Подорожні зв'язки з Угорщини і Галичини том II. Відень, 1809 (по-німецьки).

³⁾ Ш. Моравський: Матеріяли до конфедерації барської 1767—1768. Львів, 1851.

⁴⁾ Кс. І. Сганський Т. I: Історія Нового Санча, т. I. Львів, 1901, стор. 189.

3 наших сіл і міст.

Рідношкільна нарада у Бонаривці, пов. Ряшів. Дня 27. грудня 1936 зібралася у величавій доміш читальні „Просвіти“ у Бонаривці около 250 громадян з Бонаривки, Оларівки, Красної, Ванівки та інших сусідніх сіл на окружну нараду у справах „Р. Ш.". Була це перша рідношкільна нарада у ряшівському повіті. Явилися молодь і старше громадянство, між ними чимало жінок, бо жінки беруть там чинну участь у просвітній праці, під проводом п. дек. Ключасової. Нараді проводила президія місцевого Кружка „Р. Ш.". Відпоручник Повітового Кружка „Р. Ш.“ у Сяноці — Д-р Ванчицький, виголосу реферат на тему „Завдання Р. Ш.". У рефераті обговорено справу виховання молоді та намічено способи, що ведуть до тої цілі, саме: дитячі садки, гуртки доросту, дитячі бібліотеки, освітньо-господарські курси. Референт подав теж програму праці для Кружка Р. Ш. у Бонаривці та здохотив громадян сусідніх сіл до основи Кружків Р. Ш., та пильної, безупинної праці над вихованням молоді. Дискусію ведено головно на тему дитячих садків. Громадяни Бонаривки рішили осунувати у себе в цьому році садок вже з часною весною. Бажаємо, щоби Бонаривка не була під цим оглядом відокремлена. Нехай усі сусідні села беруть собі примір з Бонаривки, нехай оснують у себе Кружки Р. Ш., гуртки доросту, дитячі садки й бібліотеки для молоді.

Читальня „Просвіти“ і „Народня Торговля“ у Сяноці. Від 2-х літ рейшов Виділ тут читальні „Просвіти“ на властивий шлях своєї діяльності, а саме почав масове зеднувати під прапор Читальні міщан, робітників, служників, себто цих громадян, що у першу чергу і найбільше потребують еднання, освітньої та освідомлюючої праці. Значним успіхом Виділу є придбання нового, культурного приміщення у реальності „Народньої Торговлі“. Наше громадянство повинно знати, що „Народня Торговля“ відступила Читальні домішку за низьким чиншом. Наше громадянство повинно постійно і виключно кипувати товари у „Народній Торговлі“ у Сяноці. Наразі сьогодні загально скажемо, що багато наших громадян побирає хужі склени, помінаючи „Народно Торголю“. Є між ними такі, що зганяють вигнаних громадянські стовнища у коопераційному та освітньому житті та дають лихий примір „меншому брато-

ві“. Якщо вони не змінять свого постоунування, подамо назвиська їх до публичного відома. Може бути, що „Народня Торговля“ деколи не вдоволює покупця. Хиби чи помилки лучаються у всякому підприємстві. На це Пан Біг дав рота, щоб чоловік одверто висловив свій жалб під адресу Управи складу у Сяноці чи у львівській Централі. Ходити по кутках і обмовляти „Народно Торговлю“, Лемк. Союз Кооператив, „Сян“ чи іншу яку кооперацію — це нечесно. Краще буде, якщо замись ширити слезги та підкопувати повагу інституції — можете цей інституції станути на твердій основі. Це немала справа, але треба було вже раз поставити її рубом. До цієї справи ще нераз повернемо на сторінках часопису.

Малачин вечір у Сяноці. Філія „Просвіти“ у Сяноці устроїла Малачин вечір. Повно молоді, старших мало. Забава жива і весела Ростемо у силі. Був теж дохід на цілі Філії.

Читальня «Просвіти» в Бонаривці.

Різдво у Косторівцях. Від створення світу не мали Косторівцян такого Різдва, як цього року. Іхній парох о. Венгринович, 200%-вий „русский“, для якого слова „православних християн“ є найдорожчі з цілої Литургії, заборонив хорів співати в церкві. На Різдво почав він правити співану Службу Божу та як лише почули спів громадян у церкві, перестав співати Службу Божу, покликав случачого й до кінця правив уже тиху Службу Божу.

Так було впродовж цілого Різдва й так діється далше що неділі. Головне, що не робить москвофіда, якого спроваджено аж з Жовківщини проти волі населення, що він своїм згіршачим поступуванням нарушує звичайний закон, бо кожний священик-парох засадничо зобов'язаний в неділю й торжественні дні правити СПІВАНУ парохіяльну Службу Божу.

Врешті крім загального згіршення й негодування — цим чином по-

повний згаданий москвофіл грубий нетакт, якого досі на лемківській землі ніхто не бачив. Дарма, що в Косторівцях буда на Різдво з того приводу в церкві подіяна та під церквою, але Косторівцян — честь Вам за це! — не дали себе вивести з рівноваги, заховавши якнайбільшу повагу і спокійно розходились по своїх хатах з думкою, що Христос Родився, не годиться впадати духом, лише по лицарськи й чесно нести свій хрест, бо Правда прийти мусить!

Севастіян Фл.

Вороблик біля Риманова. В дні 19 січня ц. р. відбулася у Вороблику корол. Загальні Збори членів Кружка „Сільський Господар“. Обговорено ряд актуальних справ стисло місцевого характеру.

Вибрано нову Раду в सदуючому складі: Ст. Копчак, голова; А. Копчак, містоголов; Т. Вархолук, секретар; Сава Копчак, бібліотекар; Т. Копчак, касієр; С. Копчак і В. Драган, члени Ради.

Бажаємо нововибраній Раді устійно працювати в Новому Роші на культурно-господарському полі для добра українських Воробликів.

Загальні Збори читальні „Просвіти“ у Волозькій Волі, відбулися 28. XII. м. р. у власній доміш. Вибрано новий Виділ, але деякі члени (всіх 42) відтягаються в освітній праці, бо їм до влодобя „молоди фронт“ або комунарський подвиг. Цікаво, що робить просвітнянський організатор у Слічичині та, як задіяються селяни Волі на дальший розвиток свого освітнього життя?

Будова Народнього Дому в Лубній. Читальня „Просвіти“ заснована в Лубній 1926 р., розпочала в 1927 р. будову Українського Народнього Дому на парохіяльному ґрунті. Фонд на будову дому одержала Читальня від громадянина Пилипа Васильовського з Америки, знов же решту зложили самі горішніяні (терба знати, що село Лубня розтягнене майже на 8 км.). Тому теж і на довшньому кінці знаходиться друга Читальня. Не забуваймо вершити, що на тому місці, де була перша гр.-кат. Церква в Лубній, стоїть сьогодні латинський костел. Першу церкву разом з цілим селом спалили Шведи в 1703 р. Одначе теперішній парох о. Орест Копістянський не хотів займатися плоди, де стояв дім на „Просвіту“, тому громадянин закупив нову площу за 150 зл. від Михайла Василювського, дуже ідейного громадянина та впродовж одного дня розібрали дім, перебували його на новому місці, та займатися дім на „Просвіту“. Долішній кінець села побудував і собі Народній Дім,

але теж стрінувся з перешкодою від о. Копацького, якому не подобається українська робота — він волить комунарсько-московські вигукі „доношей“ — як чесну працю культурних українських громадян.

Загальні Збори чит. „Просвіти“ в Павлокомій (Березівщина), відбулися 27. XII. м. р. при участі 110 членів. Звіт з діяльності Читальні зложив Впр. о. Василь Шевчук, місцевий український душпастир, голова читальні „Просвіти“. Зі звіту довідуємося, що амат. гурток відграв упродовж 1936 р. 9 вистав, улаштовано один фестин у себе, другий в Гуті та з виставою були аматори аж у Костевій. Вигоджено кількадесят рефератів на різні теми. У неділі і свята відбувалося в домівці Читальні голосне читання книжок і часописів. Перечитано 1045 книжок різного змісту, з того 587 книжок перечитали мужчини й 458 жінки. Відтак вибрано новий Виділ. Загальні Збори закінчено відпіванням національного гімну.

Читальня „Просвіти“ в Павлокомій основана в 1907 р., має власну домівку побудовану зараз-же 1908 р. коштом громади.

Маємо надію, що новий Виділ буде далі успішно вести свою працю для добра українського народу.

Учасник.

Не минайте своєї Кооператив громадяни села Гуті, бо ваша праця не переходить у чужі руки, лише лишається у вашому селі. Може собі сякни чі такий Стан. Бучек засновує свій приватний крамник, цього нікому не забороняємо, однак національна свідомість, гідність і честь народу наказує поліпшити свою кооперативу та через кооперативу набувати і продавати свій товар і дорібок. По-перше приватник не дає кращих товарів, ані теж по дешевих цінах як кооператива, приватник працює для себе, а кооператива для цілого села і всіх своїх членів, бо кожний не-член може стати членом кооперативу, вершті кооператива дає працю своїм молоді та об'єднює село до спільного організованого життя.

Ширю подяку складає читальня „Просвіти“ в Поруках своїм Братям і Жертводавцям в Америці, за їх добровільну допомогу Читальні на закупно читальних приборів й образів. Жерти зложили: Михайло й Олександра Кучинські по 5 дол., А. Бревка 2 дол., О. Іванчик 1½ дол., О. Тарнавський, Анна Кучник, Василь Мадлей, Микола Чубинський, Гр. Коростинський, Осип Турчик, Павло Головачук, Петро Лемчик, Іван Преблук по 1 дол. та Данько

Пасула ½ дол. Всім Жертводавцям складає читальня „Просвіти“ щире українське Боже заплать!

Дубряка Руська к. Сянока. В неділю дня 20. XII. м. р. Аматорський Гурток в Дубрівці гуськь відграв драму п. н. „Турецькі Старости“ в читальні „Просвіти“. Виступи аматорів нагороджувала публіка оплесками. Всі аматори грали дуже добре. Найбільше подиву виявив В. Чех в ролі „Кайма“ і Пошивак А. і Пакош П. в ролі „слуг“. П'яно вночі розходились гості до своїх хат. Відіграна вистава полишила жилий спомин та піднесла всіх на душі, та скріпила їхню віру в краще завтра Великого Українського Народу. Просвітяни, працюйте так даліше, ще з більшим завзяттям, щоб вибитися понад сей темний рієнь і стати прикладом для інших сіл в нашій Сяніччині.

Явіркі, повіт Новий Торг. Не зачихла в нас ще справа голосна зі захороною „Слава Ісусу Христу“ та вже управитель школи в Явірках затував нову. В половині вересня скликав він батьків дітей на сходині, на яких м. ін. порушив справу закупна для дітей „лемківських“ читанок для 1, 2, 3 класів, а для вищих класів — сказав — не має таких тсж і не буде вжити. Однак явірчани вже свідомі національно українці заявили управителеві школи, що „лемківських“ букварів, ані читанок з фабрики криницького Трохановського не потребують, бо мають свої підручники, з яких їх звичили. Тому зажадали дати їм каталог книжок. А коли в каталозі показали „своєюму“ учителеві, що „ми маємо свої українські читанки“, то пан научитель скочив нервовий й сказав, що то є українські книжки для українців зпід Львова, з Волині, але не для лемків. Це також батьків з Явірк не зялякло, тільки вони тоді запитали, а „ми хто такі?“. Пан научитель вислівив, що лемки „то поляци-гурале“ а найвещдє гурале русині! Леч нігди українці!

По такій заяві управителя школи, повстала на сходинах метушня, гамір. Далось чути „літ українських книжок, то не будими посилати дітей до школи!“ Батьки заявили, що їхніх дітей мусять учити по українськи. А крім цього запротестували проти заборони вживання християнського старого нашого приват. „Слава Ісусу Христу“ та заявили, що лемківські діти, як християни, не будуть вживати ані „цзень добри“, ані „довідзєня“.

По цих сходинах вчитель із Явірк зробив донос до влади на Феодора Іконяна, поважного та свідомо-

го українця в Явірках за „бунт і оказаняне вехенці до зняжя польського“. По сьогодні поліція тигає невинного господаря по суду, по старостві, щоб статочно го газду відстрашити, та, щоб другим відхотілось постояти за свою віру, за свій обряд, за свою українську народність. Але даремні ці перешкоди. Ми — в Явірках всі знаємо, хто ми є, з ким маємо йти до здійсненя нашої ідеї. Не помоче вже, що забирають у нас календарі „Золотий Колос“, не помоче намова учителів про „гуралоф“. Церков наша свідчить найкраще, що наші душі, серця й ози мусимо звернути на схід, де сонце зяєє. Тільки мусимо це більше над собою попрацювати, мусимо більше вчитися, читати, щоб не було між нами ані одного невідомого від старого до малого.

Всі дружно, у братерський любові, до змагань за краще нашого села, за краще цілого Українського Народу. А до цих змагань кличемо цілу свідому Лемківщину. Віримо, що Лемківщина не постидається працює своєю та свідомістю. **Свідомий.**

Шляхтова, пов. Новий Торг. Наш дописувач пише такє: Школа, що наше село називається Шляхтова. У селі є тільки наші люди, а ледви кілька латинників, проте при виборах на громадських радних вибрали аж трьох латинників і так чужі в нас панують, хоч є свої пуцячі люди. Учитель Вітолд Отгровський нам на сором зложив з наших людей „Колю млодзєжи“. Воно на цеста поволі завмірає, але і в нас нема життя, бо не дають дозволу ні на читальню, ні на Рідну Школу. Багато в нас могла би зробити українська газета, але вона до нас не доходить, пропадає десь у дорозі. Прийдіть, допоможіть нам згуртуватися, а будемо вдячні за все.

Свідомим громадянам зі Шляхтотів радимо далі робити старання за свої права. А покищо просимо ширити що-сил добрі українські часописи і книжки і посилати діти до українських гімназій.

Кальниця, бля Балигорода. Шадливо минул у нас цілий рік, відколи ми побудували в селі власними силами школу, однак комує в сяницькому інспектораті дуже на тому залежить, щоб на 600 мешканців лише кількох було грамотних. Рівню не хочуть дати своєї згоди на приватну „Рідну Школу“ — й це діється в 20. столітті. Кальничани бодай стільки щасливі, що не належать під опікуні крила Оншоду й „Устроєня“.

Біла Вода, повіт Новий Торг. Наше село — це одно з найбільше на захід висунених сіл. Мешканці нашого села знані дротарі, які тепер переходять через Краків—Катовиці—Познань—Гдиню—Люблин—Перемішль—Львів і заробляють при направи кухонної посуду. Перед війною діди наші мали широкі можливості заробітку. Перед ними широка простора Голія, мадлярщина, Австрії. Бувало ходив дрітляр 2—3 роки, заробив грошей та вертав між своїх до села. Крім цього виїздили з нашого села на заробіток до Америки. По війні це все змінилось. Можливості малого заробітку маємо тільки на терені польської держави. Тому й тепер в селі відчувається кризу, однак це в такій мірі як в інших селах, бо завжди щось заробити.

Біда тільки, що в селі не маємо своєї української школи. Діти вчаться весь час по польські, тільки 2 години тижнево вчуть учителька (пожалуй Боже!) рідної мови. Це свідомих Біловодян не покоїть, вони шукують якогось виходу з цього завороженого кола. Адже не можуть допустити, щоби з їхніх дітей поробити яких чудаків. Тому, хто може й вміє, той учити дітей дома на рідній мові читати й писати. Гарно було би, як всі Біловодяни брали би собі приклад від цих свідомих і своїх дітей також навчали в рідній мові дома, доки не добються школи державної з українською мовою навчання з українським учителем. А це зможуть осягнути тоді, коли в селі буде єдність по думці — „один за всіх, а всі за одного“.

Місцевий.

РЕПЕДЬ, КОЛО ТУРИНСЬКА.

Читальня „Просвіти“ в Репеді давала в днях 6, 7 і 8 січня ц. р. виставу І. Тогобочного п. н. „Борці за мрію“. Виставу підготував Роман Сухоставський, який сам у ролі Сергія прекрасно вивязався. Добре також грали свої ролі Коцян, Вархала Іван, Бабяк Данило. Вислід моральний й матеріально добрий; може завелике переборщення „боскискі“. Все було би в найкращому ладі, до того вже стільки вистав давала читальня, однак важко перекопати наших дівчат, що виступали в представленні і брати участь у культурній праці — це не приносить найменшої ганьби, навпаки сходиться по жихоще домах і переводити дорогий час на дурничках і сплетнях — це приносить дівчатом ганьбу. Читальня „Просвіти“ виховує на добрих і чесних газдинь українко, Ану, побачите, дівчатка, що ніякий свідомий молодець не вже-

ниться з такою, що боїться книжки. Ціаком слушно, бо свідомому газді треба свідомої газдині, а не помела. Тож усі дівчата в Репеді й цілий Лемківщині гуртом — одна за другою до „Просвіти“ — тут ваша майбутність і щастя ваших родин!

РАДОЩИЦІ, КОЛО КОМАНЬЧІ.

Майже у всіх українських селах на Лемківщині прийняв в останніх часах прекрасний звичай ходити з вертепом на „Рідну Школу“. У команьчеській окрузі, самі в Команьчі, Довжичі, Туринську — де молодь до вертепу підготував Михайло Вовк і зібрав на таку шляхотну цілю около 60 зл., скрізь ходили колядувати на Рідну Школу. Лише чомусь в одних Радошицях не було так, як справді годиться чесній молоді.

Вправді, ідейна молодь підготувала вертеп та як лише виїшла на вулицю, щоб піти по коляді, тоді якісь (таки зі свого села, їх назвиська знаємо!) жидівські наймити, комунарі напали на безборонних хлопців, сильно їх побили і знищили цілий стрій. Ганьба, й ще раз ганьба! битися між собою, бо жас чортяка з Лубкова намовила комунарів, щоб стали розбишаками — певно за це дстануть назад московського жиди-царя! Проч з комуною з українського села Радошиці! На Соловки підїть жидівські івані, — там для вас робота!

Довжича — це невеличке гірське село в команьчеській окрузі, урядово зване Довжича, зі столітньою церквою під покровом св. Михайла, цим відзначилося, що люди самі подбали недавно і вибудували собі гарну школу (зпоміж старших газдів ледви 6 уміє читати, — але молодь уже вся ходить до школи і пиляно вчиться!), заложили собі споживчу кооперативу, яка добре розвивається. У цьому головна заслуга відомого кооператора Йосафа Пачовського, який в Команьчі поставив і розвинув кооперативу так візрече, що може вона служити за приклад неодній великій міській складниці.

Лубків. Міське староство засудило Всч. о. Осипа Худя з Лубкова на гривну 100 зл. за те, що він перешкодив співати в церкві „Боже цюль Польскен“. На відклик сяницький суд додав ще до гривни 2 тижні безоглядного арешту.

Куляшине. Засновано читальню „Просвіти“. На торжественною відкритті читальний яказав Всч. о. декан М. Гробельський на завдання і значання освітньої праці для українського села й заохотив членів і

присутніх до спільної праці. Щастя Боже культурним ділам!

Полонна. У цьому селі помер Впр. о. Володимир Коленський, ідейний, трудолюбивий душпастир, що ревно працював на народній ниві до послідньої своєї хвилини та оставив по Собі в парохії свідомих, вдячних Йому селян українців. Вічна Йому Память!

Шавне. Кількох недовірків на самі Різдвяні Свята урядили собі забаву з танцями й п'ятикою. Своім поступком збещестили вони наш обряд, — дарма, що це діялось на очах поліції, яка або потурала таким безбожницьким — большевицьким гульням, або не хоче й не бачить, що діється під боком.

Зате, як чесна й ідейна свідомая молодь Шавного хотіла заснувати в селі Кружок Рідної Школи, та стринувала з забороною. Який з цього висновок? Чи краща культурна, моральна, корисна для всіх праця, чи комунарська — безбожницькі забави?!

ЛИСТУВАННЯ.

Вп. Григорій Коляра з Мохнач: має заплянувати по кінець 1937 від доброд. Томи Коляра з Америк. Привіт.

Вп. Семен Кавельський: щиро дякуємо, використавмо. Хто писав картку, ми також не знаємо. Сталось, пропало, арешті нічо надавничено. Про нас не забувайте. Щиро поздоровляємо.

Вп. Михайло Прена: лісових порадників не має в книгарнях, мабузь аж літом будуть друкувати. Що зробити з 3 зл. Привіт. Рекламуємо одержали.

Всіх наших Дописувачів повідомляємо, що всі листи використавмо; в нас нічо не згинуло. Трохи терпеливості!

Вп. Йосип Марко з Пруска: одержав цілорічну передплату від П. Вайди з Канади. Щастя бажаємо і кращої долі з Новим Роком.

Впр. о. др. М. Денко в Перемішлі: переслав 5 зл. на Пресфонд Н. Л. та окремо візрічну передплату „Світа Дегиня“ для Антосі Теплої (Денко) в Боску. Щиро дякуємо і гарразу бажаємо з Новим Роком.

Вп. Р. С. У. з Р. Ш. нічого ми не одержали, однак там кажуть, що гроші прийшли. Решту помістимо. Дякуємо.

Дар „Рідній Школі“ за календарів і коляди в Радосі Вєсний 10 зл. переслано через Адміністрацію „Н. С.“ Боже заплять!

Весільні гості Олекси Серединського в Улючч зложили на ПШ. 925 зл.

Микола Шурко й Микола Юнчик оба з Улючч з нагоди свого весілля збрали на ПШ. 447 зл. Гроші велано просто до Р. Ш.

Вп. Михайло Коханський, дук у Ску: ми не одержали від Вас ніякого письма, ціюю картку з 1 ц. м. і сейчас посилаємо Вам часосне. Приймайте нам нових передплатників. Привіт.

На весілю у Волі Володзьській збрали весільні гості на Українських Інавалідів 250 зл. Гроші переслано через „Н. Л.“ Українським Інавалідам. Це гарний примір В. К. зокрема молодіжці Володзької Волі повинні скрізь наслідувати. Хто черговий?